

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Relatie met de Kerntakendiscussie	4
3. Doel van de herijking	4
4. Resultaat	5
5. Inhouds- en tijdsafbakening	6
6. Organisatie	7
7. Financiën	8
8. Besluitvorming en communicatie	8
Bijlage Wettelijke context	9
Bijlage Lange termijnplanning herijking	

1. Inleiding

Aanleiding

De structuurvisie Ruimte voor Wensen is in december 2006 door de gemeenteraad vastgesteld. Sinds de vaststelling van de structuurvisie is gewerkt aan een veelheid van projecten. Afsproken is de structuurvisie om de vier jaar te herijken, zodat deze wordt geactualiseerd aan de hand van relevante ontwikkelingen¹.

De wereld verandert sneller dan ooit. Zo hebben de gevolgen van de economische crisis die zich vanaf 2009 ontwikkelde, invloed op de vastgoedinvesteringen, ook in onze gemeente. De rol van de gemeente richt zich daarbij steeds meer op het creëren van optimale omstandigheden voor ruimtelijke initiatieven en het aanjagen van aanwezige potenties. Regisseren, stimuleren en faciliteren dus, in plaats van het voortouw nemen. De gemeente wil letterlijk en figuurlijk de ruimte bieden aan inwoners, ondernemers, marktpartijen, organisaties en instellingen om ambities te realiseren. De gemeente wil zorgen voor passende regelgeving en een prettige stad om in te wonen en te werken, die goed bereikbaar blijft met een passende inrichting van de openbare ruimte. Hierbij past een heldere visie, die wij vertalen in uitvoeringsprogramma's.

Daarnaast wordt de regio geconfronteerd met het feit dat er vanuit het Rijk geen middelen beschikbaar zijn voor bijvoorbeeld de verstedelijkingsafspraken. Deze aspecten hebben gevolgen voor het ruimtelijk programma zoals opgenomen in het Regionaal Structuurplan Haaglanden. Het Stadsgewest Haaglanden heeft onlangs ook aangegeven het RSP qua programma te herijken.

De gemeente is sinds de invoering van de Wro in 2008, verplicht om bij de structuurvisie een uitvoeringsparagraaf op te stellen (zie bijlage). Aan de wettelijke verplichting om een uitvoeringsparagraaf bij de structuurvisie op te stellen is tot op heden in onze gemeente niet voldaan. In september 2009 heeft het college van B&W ingestemd met het '*Stappenplan om te komen tot een structuurvisie die voldoet aan de Wro*'. Dit document vormt het vertrekpunt voor de verdere herijking en uitwerking van de structuurvisie. Sinds de vaststelling van dit stappenplan is tot op heden geen concreet uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie geformuleerd, omdat er nog een aantal belangrijke (bestuurlijke) keuzes moesten worden gemaakt. Het gaat hierbij om keuzes met betrekking tot de planologische behoeften die de gemeente wil faciliteren, de doelgroepen waar de gemeente zich op wil richten en de ruimtelijke, financiële en markttechnische mogelijkheden. Hiervoor zijn meerdere marktanalyses op het gebied van wonen, economie en recreatie & toerisme verricht waarbij de uitkomsten een belangrijke plek krijgen in de herijking van de structuurvisie.

Koppeling herijking en uitwerking structuurvisie

Het is de bedoeling om de herijking van de structuurvisie en het opstellen van de uitvoeringsparagraaf aan elkaar te koppelen. In deze startnotitie leest u op welke wijze wij willen werken aan

- De herijking en op welke wijze wij vervolgens invulling gaan geven aan de wettelijke verplichting om een uitvoeringsparagraaf te formuleren. Dit helpt ons om de tot nu toe geconstateerde ontbrekende doelstellingen, zoals de samenhang tussen ruimtelijke ontwikkelingen, het ontbreken van de koppeling van de visie-uitvoering en de prioriteitstelling binnen de projecten, toe te voegen aan structuurvisie.

¹ In de structuurvisie Ruimte voor Wensen is bepaald: 'De opgaven die zijn gesteld in deze structuurvisie worden opgenomen in een uitvoeringsprogramma, waarbij de opgaven gefaseerd tot ontwikkeling kunnen komen. De structuurvisie is een ruimtelijk dynamisch document. Om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen zal er om de vier jaar een ijkpunt worden ingelast'.

- Een uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie dat ervoor zorgt dat wij als gemeente de komende jaren in staat zijn de ruimtelijke initiatieven te regisseren, stimuleren en faciliteren, waarbij wij ingaan op de wijze van realisatie en de daarbij behorende financiering en benodigde partijen.

2. Relatie met de Kerntakendiscussie

De herijking structuurvisie hangt samen met de ontwikkelingen rondom de kerntakendiscussie. Voor het terrein van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente is daarbij het uitgangspunt dat er invulling wordt gegeven aan de regisseursrol. In de afgelopen periode is geconstateerd dat de ruimtelijke projecten die bedoeld waren om uitwerking te geven aan de structuurvisie Ruimte voor Wensen niet altijd voldoende sterk zijn aangestuurd. Ook is gebleken dat de huidige structuurvisie onvoldoende aanknopingspunten bood voor een heldere prioriteitsstelling aan capaciteit en financiële consequenties.

Bij de thans lopende projecten staan versobering en kostenbesparing centraal. Er zal worden gekeken naar de oorspronkelijke doelstelling van het project, of het project niet op een minder ambitieuze wijze gerealiseerd kan worden en of de gemeentelijke rol, financiële bijdragen en risico's verminderd kunnen worden. Voor de middellange- en langetermijn is de gemeente faciliterend en participeert in principe niet meer risicodragend in projecten. Op basis van de (uitwerking van de) structuurvisie kan een stedelijk programma gemaakt met daarin een limiet op de investeringskredieten die beschikbaar zijn voor projecten en een limiet aan de ambtelijke capaciteit.

3. Doel van de herijking

De uitwerking van de structuurvisie is een integraal proces dat binnen de gemeente tot doel heeft een sterkere samenhang te realiseren tussen de verschillende afdelingen die werken aan het (ruimtelijk) ontwikkelingsbeeld van de gemeente. De structuurvisie is daarmee hét voertuig om projecten en processen slim aan elkaar te koppelen zodat er een realistisch uitvoeringsprogramma ontstaat dat past binnen de actuele financiële situatie.

Met de herijking van de structuurvisie, het opstellen van een uitvoeringsprogramma en –strategie heeft het gemeentebestuur:

- Een helder en duurzaam toekomstperspectief voor samenhangende deelgebieden, dat bijdraagt aan een selectief en daadkrachtig gemeentelijk optreden en daarnaast richting geeft aan bestemmingsplannen, wijkvisies en wijkontwikkelingsplannen;
- Een regiedocument om ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar in samenhang te brengen;
- Een strategie die aangeeft hoe we (gebiedsgericht) de ambities willen verwezenlijken;
- Een onderbouwd kader voor prioriteitsstelling en fasering van ruimtelijke projecten en initiatieven;
- Een voertuig in handen voor kostenverhaal en andere aspecten van grondbeleid.

Voorliggende (proces)notitie beschrijft de activiteiten die we verrichten om de structuurvisie uit 2006 te herijken en het ontwikkelingsbeeld te actualiseren. Vervolgens wordt richting gegeven aan een concreet uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie van de structuurvisie.

4. Resultaat

De herijking van de structuurvisie krijgt concreet vorm met twee belangrijke tussenresultaten:

Fase 1: Herijking opgaven

Het resultaat van deze fase is een status quo van het ontwikkelingsbeeld zoals in de ambities van de structuurvisie van 2006 is geformuleerd. **Eind mei 2011** (zie planning) wordt een rapportage aan het college van B&W voorgelegd dat de volgende aspecten bevat:

1. Een herijking en herformulering van sectorale² en programmatische doelstellingen. Hiervoor wordt onder meer gebruik gemaakt van de ambities en uitgangspunten uit de structuurvisie, (eventuele) aanscherpingen uit het coalitieakkoord en doelen uit de programmabegroting. Ook gaat aandacht uit naar de gewenste positionering en identiteit van de gemeente in de regio. Op basis van de voorgestelde ontwikkelingsgebieden (investeringszones) wordt de status quo van projecten en de samenhang gevisualiseerd.
2. Om uitvoering te geven aan de structuurvisie moet een aantal belangrijke **keuzes** worden gemaakt. Het gaat om keuzes met betrekking tot de behoefte die de gemeente wil faciliteren, de doelgroepen waar de gemeente zich op wil richten en de ruimtelijke, financiële en markttechnische mogelijkheden. Het betreft hier zowel keuzes die betrekking hebben op de 'harde' programma's (wonen, werken en voorzieningen) als de positie die de gemeente wil innemen ten aanzien van de markt.
3. Een aanzet voor een uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie – op hoofdlijnen-gekoppeld aan een aantal gebiedsopgaven. Deze gebiedsopgaven zijn grofweg te verdelen in *ontwikkelingsgebieden (investeringszones³)* en *beheersgebieden*. Deze ontwikkelingsgebieden en beheersgebieden vormen vervolgens de basis voor (geherformuleerde) integrale opgaven.

Deze fase wordt afgesloten met een **collegebesluit en een raadsbrief**, die aangeven welke stappen worden gezet om tot een uitvoeringsprogramma en –strategie van de structuurvisie te komen en welke keuzes het college daarvoor heeft gemaakt om dit in fase 2 gebiedsgericht uit te werken.

Fase 2: Uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie

De vervolgstap, vanaf juni 2011, is het nader uitwerken van een concreet uitvoeringsprogramma en een uitvoeringsstrategie waarvoor in fase 1 de richting is bepaald. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit een rapport met de beschrijving en visualisatie van een aantal (samenhangende) gebiedsopgaven voorzien van kaartbeelden die:

- Een overzicht zal bevatten van hoofduitgangspunten/kaders
- Een herijkte analyse/gebiedsbeschrijving bevatten
- Een herijking/herformulering bevatten van de (oorspronkelijke) ruimtelijke opgaven
- Een ambitie bevat voor een gewenst ontwikkelingsbeeld (meerdere scenario's)
- Ingaan op maatregelen
- Een (gebiedsgerichte) uitvoeringsstrategie bevat waarbij is aangegeven hoe het uitvoeringsprogramma uitgevoerd kan en moet worden: partijen, rollen, verantwoordelijkheden, organisatie en aanpak van de uitvoering. Hierbij hoort tevens een

² De sectorale doelstellingen worden op het niveau van de structuurvisie bekeken op het gebied van economie, recreatie en toerisme, groen, wonen, mobiliteit, onderwijs, duurzaamheid & milieu, water en sport.

³ Met de zogenoemde investeringszones worden die gebieden bedoeld, die van belang zijn voor de (ruimtelijke) identiteit van de gemeente, waarbij de gemeente zorgt voor vestigingscondities om (markt)partijen te verleiden te investeren in projecten die bijdragen aan het gewenste ontwikkelingsbeeld.

investeringsprogramma dat helpt de investeringen te sturen en beheersbaar te houden.
(relatie met nader te formuleren stedelijke programmering)

- Digitaal zullen worden aangeboden en raadpleegbaar zijn. Vanaf 1 juli 2009 moeten structuurvisies namelijk digitaal beschikbaar zijn voor onder andere uitwisseling van digitale plannen conform landelijke richtlijnen.

Deze fase wordt afgerond met een **collegebesluit in oktober 2011**. In december 2011 zullen het uitvoeringsprogramma en de uitvoeringsstrategie worden aangeboden aan de gemeenteraad ter vaststelling. In fase 2 wordt tegelijkertijd gewerkt aan het digitaliseren van de structuurvisie volgens de landelijk opgestelde richtlijnen. Naar verwachting loopt het digitaliseringsproces door na december 2011. Dit is afhankelijk van de technische implementatie, werkbaarheid en raadpleegbaarheid van het digitale document.

5. Inhouds- en tijdsafbakening van het project

De algehele herijking van de structuurvisie Ruimte voor Wensen kent, zoals hiervoor beschreven, twee belangrijke mijlpalen. De periode na mei 2011 wordt gebruikt voor de uitwerking van gebiedsgerichte opgaven. Daarbij zal ook de uitvoeringsstrategie voor de samenhangende gebieden nader worden uitgewerkt. De herijking betekent nadrukkelijk géén nieuwe structuurvisie. Er zal op praktische wijze worden ingegaan op heroriëntatie op de opgaven, indien nodig, vanwege de veranderende context. Wij zullen daarvoor de focustermijn van de structuurvisie verleggen, tot na 2020. Dit is nodig om meer te denken in korte, middellange en langetermijn ontwikkelingen die aansluiten bij onder andere de Structuurvisie Randstad 2040 en de Provinciale Structuurvisie die doorkijkt naar 2030.

Plan-Milieueffectrapport (PlanMER) als nadere onderbouwing

Bij het opstellen van een Structuurvisie is het verplicht om een planMER op te stellen als die Structuurvisie het kader vormt voor toekomstige project-mer-plichtige of beoordelingsplichtige activiteiten (conform de bijlagen C en D van het Besluit milieueffectrapportage 1994). Vanaf 1 april treedt het nieuwe Besluit Milieueffectrapportage in werking. Daardoor moeten gemeenten ook bij kleine projecten voortaan van geval tot geval beoordelen of een m.e.r. nodig is. Los van m.e.r.-plicht kan het gemeentebestuur besluiten om vrijwillig een planMER te laten opstellen voortkomend uit de ambitie om zorgvuldig om te gaan met milieuwaarden in het plangebied, te streven naar duurzame ontwikkeling en draagvlak te creëren door stakeholders vroegtijdig te raadplegen. Een plan-m.e.r.-procedure biedt de mogelijkheid om:

- alternatieven af te wegen die later op projectniveau niet meer aan de orde kunnen en/of hoeven te komen;
- cumulatieve effecten van meerdere activiteiten in beeld te brengen en af te wegen.

Voorafgaand aan het vaststellen van de structuurvisie in december 2006 is geen plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bij de voorgenomen herijking van de Structuurvisie kan alsnog een plan-MER worden opgesteld. Of voor Leidschendam-Voorburg sprake is van een planMER-plicht wordt pas duidelijk op het moment dat de contouren van het uitvoeringsprogramma en de uitvoeringsstrategie zich gaan aftekenen. Aangezien een plan – m.e.r.-procedure een aanzienlijke doorlooptijd kent en een Plan-MER in samenhang met de uitwerking van de structuurvisie dient te worden opgesteld, is het planningstechnisch en inhoudelijk noodzakelijk om deze trajecten gelijk te schakelen. Dit betekent dat niet gewacht kan worden met het starten van de plan-m.e.r.-procedure totdat er duidelijkheid is over de mogelijke wettelijke verplichting daarvan. Wij stellen dan ook voor om de plan-MER parallel aan de uitwerking van de structuurvisie (fase 2) te laten opstellen. Daarbij verwachten wij dat bij de plan-MER op onderdelen gebruik gemaakt zal kunnen van de plan-MER die momenteel voor de MIRT-verkenning Haaglanden is opgesteld.

6. Organisatie

Dit hoofdstuk beschrijft de projectorganisatie die gaat werken aan de herijking en het formuleren van een uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie van de Structuurvisie. Aandacht gaat hierbij uit naar de rollen, taken, verantwoordelijkheden tijdens het proces. De organisatiestructuur is hieronder schematisch weergegeven.

Rol	Wie	Verantwoordelijkheid
Bestuurlijk opdrachtgever	Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling W.H. Mijdam	Bestuurlijk verantwoordelijk voor de herijking, uitvoeringsprogramma en -strategie Structuurvisie
Ambtelijk opdrachtgever	-Joke de Haan (afdelingshoofd Ruimtelijke Ontwikkeling)	-Ambtelijk verantwoordelijk voor het uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie Structuurvisie -Faciliteren van het proces
Procesmatig projectleider	Daniël Rietbergen (Planoloog, clustercoördinator Stedenbouw)	Coördinatie uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie
Inhoudelijk projectleider	Marja Nevalainen (DN Urbland, extern)	Coördinator inhoudelijke aspecten uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie
Projectteam	-Erik van der Horst (Stedenbouwkundige afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling) -Robert-Jan Arts: verslaglegging periodiek overleg wethouder Vertegenwoordiging van de afdelingen & clusters: -Economie (RO) -Stedenbouw & Landschap (RO) -Mobiliteit (RO) -Milieu (RO) -Wonen (WVL) -Onderwijs (JOS) -Sport (JOS) -Bestemmingsplannen (RJB) -Planeconomie en Vastgoed (RJB) -Geo-informatie (RJB) -Communicatie	-Vaste ondersteuning van het projectteam De vertegenwoordigers van de genoemde clusters zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke bijdragen op een specifiek taakveld. Welke bijdragen worden verwacht, zal in overleg met de projectgroep worden bepaald.
DN Urbland	Marja Nevalainen	Ondersteuning, visualisatie en lay-outwerkzaamheden

Capaciteit tot en met half mei 2011 (zie bijlage)

Intern

Vanwege het integrale karakter van de uitwerking van de structuurvisie en de relatief korte duur van het project is het belangrijk dat gedurende het hele project voldoende ambtelijke capaciteit aanwezig is. Het procesmanagement wordt intern gedaan.

Extern

De stedenbouwkundige werkzaamheden worden in coproductie met een stedenbouwkundig bureau verricht. Hierdoor wordt de kwaliteit verhoogd en kunnen nieuwe invalshoeken worden meegenomen. Het stedenbouwkundig bureau krijgt ook de opdracht om kaartmateriaal te vervaardigen en bijdragen te schrijven (tussenproducten). Het digitaliseren van het structuurvisie conform de landelijke richtlijnen voor Structuurvisies onder de Wro wordt ook uitbesteed. Hiervoor zullen enkele bureaus met ervaring worden geoffereerd.

De inzet van de benodigde capaciteit in fase 2 wordt nog nauwkeurig in beeld gebracht.

7. Financiën

In het *Stappenplan om te komen tot een structuurvisie die voldoet aan de eisen van de Wro (2009/23313)* is een korte paragraaf opgenomen met betrekking tot de financiële kaders van het project. Voor het 'Wro-proof' maken van de structuurvisie is voor 2011 een bedrag van beschikbaar. Deze middelen worden ingezet voor het digitaliseren van de structuurvisie (-uitwerking) conform de landelijke richtlijnen voor het raadplegen en aanbieden van structuurvisies onder de Wro. Hiervoor zal externe expertise worden ingezet om uiteindelijk volledig over een gedigitaliseerde structuurvisie te beschikken.

De gemeente werkt samen met stedenbouwkundig bureau DN Urbland aan de activiteiten rondom de herijking van de structuurvisie en het opstellen van het uitvoeringsprogramma en uitvoeringsstrategie. Deze externe expertise is nodig om kwaliteit te kunnen bieden binnen de gestelde doorlooptijd van dit project. De passende wijze van financiering wordt momenteel onderzocht.

In hoofdstuk 5 is aangegeven dat we voorstellen om de planMER structuurvisie parallel te schakelen met de uitwerking van de structuurvisie in fase 2. Voor het bepalen van de reikwijdte van de planMER en de daadwerkelijke uitvoering ervan, stellen wij voor een extern bureau in te schakelen. De financiering voor deze inzet wordt onderzocht. Hiervoor zal een financieel voorstel worden opgesteld.

8. Besluitvorming & Communicatie

Het herijken en uitwerken van de structuurvisie kent een aantal besluitvormingsmomenten voor het college en de gemeenteraad. Daarnaast speelt communicatie, intern en extern, een rol. In het coalitieakkoord is aangegeven dat het college kiest voor een open bestuursstijl die wordt gekenmerkt door participatie. Daarbij zijn de volgende twee subdoelstellingen geformuleerd:

- a. De bestuursvoorstellen bevatten een zekere mate van ruimte voor aanvulling van raad, inwoners, partners, bedrijven en organisaties
- b. Het bestuur streeft naar een kortere doorlooptijd van formele besluitvorming.

Communicatie zal gericht worden ingezet, met de nadruk op digitale middelen. In samenspraak met de doelgroepen wordt bepaald hoe we doelgericht, zoveel mogelijk digitaal en kostenbewust kunnen communiceren. Hierdoor kan een efficiencyslag worden gemaakt. Ten aanzien van vergaande participatie zijn wij terughoudend. Dit past ook bij de rol die de gemeente wil innemen; meer ruimte bieden aan initiatieven en creativiteit in de stad. Uitgangspunt bij de herijking is een minimale vorm

van participatie, aangezien in het voortraject van de vaststelling van de structuurvisie dit intensief heeft plaatsgevonden. Daarnaast wordt per gebiedsopgave maatwerk voorgesteld.

In de bij dit project horende planning is aangegeven hoe het gemeentebestuur het besluitvormingsproces voorstelt en mogelijkheden daarbinnen voor (raads)participatie. Er zal een communicatieplan worden opgesteld, waarbij in wordt gegaan op de participatie met belanghebbenden.

In de Wro is de verplichting opgenomen één of meerdere structuurvisies op te stellen die het grondgebied van de hele gemeente dekken en die alle aspecten omvatten. De vaststelling van de Structuurvisie is een bevoegdheid van de gemeenteraad. De visie moet op basis van de nieuwe wet ook digitaal beschikbaar zijn.

Volgens de wet (artikel 2.1) bevat de Structuurvisie de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van het gebied, alsmede de hoofzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. De Structuurvisie moet ingaan op de wijze waarop de gemeenteraad zich voorstelt de beschreven ontwikkelingen te verwezenlijken. Deze uitvoeringsstrategie zal in de regel bestaan uit een samenhangend pakket van financiële, technische, bestuurlijke en juridisch normatieve maatregelen. De Wro zelf bevat geen procedurevoorschriften voor de vaststelling van een Structuurvisie. De totstandkoming van de Structuurvisie geschiedt overeenkomstig de uniforme voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht, tenzij in de inspraakverordening van de gemeente daarover andere regels zijn gesteld. Concreet betekent dit dat er geen bezwaar en beroep mogelijk is tegen de Structuurvisie. Het Besluit op de ruimtelijke ordening (artikel 2.1) geeft aan dat bij een Structuurvisie wordt aangegeven op welke wijze burgers en maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming daarvan zijn betrokken.

De wet kent structuurvisies in verschillende vormen:

- een integrale structuurvisie voor het hele grondgebied van de gemeente;
- een structuurvisie voor een deelgebied van de gemeente (Uitvoeringsstrategie Buitengebied)
- een structuurvisie voor een bepaald aspect (bijvoorbeeld thema verdichting/intensivering);
- een intergemeentelijke structuurvisie (Regionaal Structuurplan Haaglanden)

Structuurvisie en kostenverhaal

In de Structuurvisie zal in algemene zin aandacht besteed worden aan de (financiële) haalbaarheid van plannen. Daarbij ligt een relatie met een later op te stellen Meerjaren Investeringsprogramma, het grondbeleid, subsidiekansen en de mogelijkheden voor kostenverhaal.

In de uitwerking van de Structuurvisie zal worden verkend welke mogelijkheden voor kostenverhaal er al dan niet ontstaan door het instrument Structuurvisie.